

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Kuipers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marnef, Amsterdam; Dr P. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgerdorp (Zuid-Afrika); Dr J. C. Bullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

(INHOUD) Iets over de Catechisaties. — Uit de Schrift: De herding (Joh. 31:15, 16, 17). — Kerkelijk Leven. Calvinistische Dogma-Beschouwing. — Geestelijke Adviezen. Of God nog voortdurend openbaringen geeft. — Lat. en Kunst. Leven van Brugge. Die Meisjeskind. — Het Boek van de Week. Albrecht Dürer en de Reformatie. — Elt het Pol. en Soc. Leven: Een betrouwbaar leger. — Opv. en Onderwijs: „De Bijz. School d'e oplossing van den schoolstrijd”. — Persoonlijk. Boekbespreking, enz.

Van 15 April tot 1 Mei is het adres der Redactie bij
Dr K. SCHILDER, OEGSTGEEST. Eindredakteur.

IETS OVER DE CATECHISATIES.

De plaats, die de catechisaties in het gemeentelijk leven innemen, is niet steeds evenredig aan de betekenis, die haar behoort te worden toegekend. In den regel ziet men bij het beoordeelen van het werk van een Dienaar des Woords in de eerste plaats op zijn preeken, in de tweede plaats op de wijze, waarop hij huis-bezoek doet, en dan komen in de derde plaats de catechisaties. We willen niet twisten over de vraag, of deze volgorde inderdaad te verdedigen is. Maar wel willen we doen opmerken, dat het oordeelen over de catechisaties zich veelal beperkt tot de vraag, of een dertigjarige orde kan houden, en of de jongelui van hem houden. Nu kan onmiddellijk worden toegegeven, dat, indien deze twee voorwaarden vervuld zijn, er zeer belangrijke gunstige condities voor een goede catechisatie aanwezig zijn. Maar anderzijds is het feit, dat men meestal niet meer vraagt, dan deze twee, toch ook een bewijs, dat men niet altijd even goed op de hoogte is omtrent betrekking tot een goede catechisatie behoort.

Niet minder opvallend is het, dat men zich in 't algemeen betrekkelijk weinig interesseert voor de methode van onderwijs. Bij het lager en ook bij het middelbaar onderwijs is er een zeer ernstig zoeken naar de juiste methode voor het onderwijs in ieder vak. Onze christelijke scholen blijven ten dezen niet achter — zelfs zijn ze in menig opzicht in de voorhoede. Ook de methode van het onderwijs in de „religieuze” vakken laat onze onderwijsmensen allermint onverschillig. Het zeer goede „Leerplan” van Lankamp is ten deze het levigste levende bewijs voor de belangstelling bij het lager onderwijs ten dezen opzichte. Het feit, dat Gereformeerd Schoolverband sinds geruimen tijd het vraagstuk omtrent het onderwijs in de „religieuze” vakken op de Kweekscholen in ernstige studie nam, wijst in dezelfde richting. Voor het Middelbaar Onderwijs vormde het vraagstuk van het godsdienstonderwijs en zijn methode op meer dan één vergadering een onderwerp van discussie. En zoo zouden we kunnen doorgaan. Maar de kerk en hare leden, ook de ambtsdragers in 't algemeen, schijnen zich om de methode voor de catechisatie slechts matig te bekommeren.

Voor zoover ik me herinner is b.v. op een predikantenconferentie in de laatste tien jaren nimmer over de catechetische methode gehandeld. Ernstig protest tegen de methodologische zeer afkeurenswaardige vraag en antwoord-methode, werd of niet of slechts schuchter uitgesproken. Men laat de catechisatie maar ongeveer op het oude peil. Terwijl methodologisch het beste gezocht wordt voor de school, waar de kinderen allereerst als burgers van de maatschappij op aarde worden opgevoed, wordt methodologisch het catechisatie-vraagstuk zooveel mogelijk „versteend” of „bevroren” — en... op catechisatie worden de kinderen en jonge menschen immers in de eerste

plaats opgevoed voor het koninkrijk der hemelen! Dure leermiddelen, prachtige platen, schitterend uitgeverde boekjes, worden voor de school niet te goed geacht, en dat is gelukkig, maar op catechisatie... wel wanneer er een kaart is, is 't al mooi, ook al is 't dan een kaart van Palestina. 40 jaar geleden gedrukt; wanneer er een serie platen is, dan is dat al iets heel bijzonders; en wie eenige voorwerpen ten „gebruike” bij het Bijbelsche Geschiedenis-onderwijs in een vitrine heeft, is den koning te rijk. En dit, terwijl het toch gewoon moest wezen.

Nu wil ik allermint zeggen, dat dit alles komt uit onverschilligheid. Verre vandaar. Er is natuurlijk bij de predikanten, maar ook bij de kerkeraden en de gemeenteleden, wel belangstelling en medeleven.

Maar de oude pleoi is zoo vast in het leven ingestreken.

Met het oog evenwel op dit alles, en dan daarbij uitgaande van de gedachte, dat het hoog tijd is, dat er verandering komt in onze catechetische praktijk, worden deze artikelen geschreven.

Laat ik al dadelijk beginnen met te zeggen, dat ze geen aanspraak maken op volledigheid. Trouwens, om volledig te zijn, zou een complete catechetisch geschreven moeten worden. En daarvoor ben ik tenminste nog niet gereed, ook al heb ik er dan geen bezwaar tegen, dat uit het „nog niet gereed” wordt afgeleid, dat „het eens gereed zijn” object van hope is.

Wat hier geboden wordt, is een bespreking van enkele van de voornaamste punten.

Het zoeken van Reformatie in de Catechetische methode, is noch het privilege van de Gereformeerden, noch een pretentie enkel van dezen tijd. Zelfs kunnen we zeggen, dat bijna geen richting zoo slap geweest is in het zoeken naar een eigen catechetische methode, als juist de Gereformeerde.

Dit geldt trouwens — zij 't ook in meer gematigden vorm — ook van de houding van de Gereformeerden ten opzichte van de Algemeene Opvoedkunde. Zonderen we ten dezen de laatste tientallen jaren uit, dan kunnen we wel zeggen, dat, wat de methode aangaat, er sinds Calvin geen ernstige poging van Calvinistische zijde werd ondernomen om den wagen van de pedagogiek en de methoden-leer in het gereformeerde spoor te krijgen.

Men deed wel zijn best, den inhoud van het geleerde gereformeerde te doen zijn en gereformeerde te houden.

Maar de vorm liet de menschen principieel koud, en de vorm werd gekozen uit praktische overwegingen. En dit niet dan tot schade van het onderwijs.

Evenwel, gezien de eischen der praktijk, werd toch ook veelal wel iets, soms zelfs veel bereikt. Voor de schitterende resultaten der laatste jaren maken we nogmaals opzettelijk een uitzondering. De catechisatie bleef echter bij dit alles „assche-poester”.

Bij andere richtingen was dit allermint het geval. Het is b.v. merkwaardig, dat het in de 18e eeuw opgekomen rationalisme onmiddellijk zocht naar een catechetische methode, die bij het rationalistisch principe paste.

En het rationalisme vond die,

uitgaande toch van de gedachte, dat alle waarheden in en met den menschelijken geest geboren waren, poogde het door handig gestelde vragen, het kind op catechisatie een antwoord te laten geven, waardoor het zogenaamd zelf de waarheid ontdekte. Het rationalisme verkeerde dan in den zoeten waan, dat het niets anders deed, dan de aan- en ingeboren waarheden maar buiten halen. Deze methode paste bij zijn theologisch uitgangspunt. Inderdaad werden er resultaten bereikt. Alleen maar: deze resultaten waren niet te danken aan den rijken inhoud van den kinderlijken geest, maar aan de handigheid, waarmee de vragen werden gesteld. Het kwam bij deze catechisatiemethode enkel aan op de kunst om de vragen te doen. Vandaar dat we dan ook bij dezen vorm van catechisatie spreken van de kunstcatechese. De methode hier gevolgd was ten deele afgezien van den Griekschen wijsgeer Socrates; deswege sprak men over de „Socratische methode van vragen”.

Mer dan één ander voorbeeld is er in de historie. Ternaauwend kwam de socialistische pedagogiek, die eenzijdige oebchen stelde aan de klassensamenleving op, of ook de moderne catechisatie vroeg zich af, of hier niet iets was te leeren. En nu geven we direct toe, dat men hier soms ook kwam tot excessen, die weinig anders dan „dwaas” kunnen heten. Wanneer men b.v. de zelfwerkzaamheid van de leerlingen zoo ver liet gaan, dat men ze onderwijzen wil door „het religieuze klaskegesprek”, dan is dit al bijzonder naïef en gevaarlijk tegelijk. Bij deze methode toch mogen, neen, moeten de leerlingen met elkander praten over religieuze onderwerpen, terwijl de predikant er bij zit om zoo iets wat de orde te bewaren. Het doel van het gebabbel van de jeugtelij is dan, hen te doen vinden de religieuze en ethische „waarden”, en hen zoo waarlijk religieuze en zedelijke overtuigingen bij te brengen. Maar hoe gevaarlijk dit ook zijn moge, er is toch dit in te waardeeren, dat men voelde, dat een standpunt, dat men eenmaal innam, ook voor de catechetische methode een hottekenis heeft te erlangen.

En nu schijnt het dikwijls alsof ten opzichte van de catechetische methode de kinderen der duisternis verstandiger zijn dan de kinderen des lichts.

Er is ten dezen geen meer onbewogen richting dan de gereformeerde. Laten we dit eerlijk erkennen. Onze methode is veelszins nog dezelfde als driehonderd jaar geleden.

Zelfs de Roomschen, die zoo vaak den naam helden van „versteend” in methodes, zijn ten dezen veel en veel verder dan wij. Zelfs is het de vraag, we denken hierbij b.v. aan Gatterers „Katechetik”, — of ze soms niet al te soepel zijn.

Voor eenige jaren waren er verblijdende verschuiven te constateeren. Vooral een drietal gebeurtenissen gaven hoop in de goede richting.

In de eerste plaats de inaugurele oratie van Prof. Dr T. Hoekstra te Kampen, waarbij hij wees op de groote betekenis van de psychologie van de religie voor de ambtelijke vakken; daarna het belangrijke geschrift: „Psychologie en Catechese” van denzelfden schrijver; en tenslotte het proeve-ontwerp voor een leerboek voor de cate-